

in sejati seme koj, ko je dozorelo, ali pa ga v suhem pesku hraniti. Nar boljše je, če ga z mesom vred sejemo, toda ga ne smemo bolj na debelo pokriti, kakor k večem za pol pavca globoko. Ljubi pa glogje sploh globoko in težko zemljo. —

Tolikanj naj bo dovelj od manjšega koristnega drevja, katero bi utegnili tu pa tam zemlji naši prikladno biti. Dostavljamo pa še tole: Naj pridni kmetovavci sadijo in sejejo drevja in germovja kolikor koli, kjer koli in kadar koli zamorejo; kajti zadnji čas je, da se občnemu pomanjkanju in strašni dragoti lesa v okom pride. Navadnega in večjega drevja popisujejo in priporočajo lepe bukve „umno kmetovanje“ na 307. strani in dalje; od hitro rastečega drevja govorili smo mi v lanskim „Novicah“; tukaj smo dodali popis manjšega koristnega drevja; — izberejo si tedaj umni kmetovavci lahko drevje ali germovje, katero je njihovim potrebam in zemljiščem najbolj prikladno ali vgodno *). J. Š.

Tudi pustota se dá v rodoviten vert predelati.

Pod Učko goro (Montemaggiore) v Istrii stoji farovž na Vranji. Kdor ta kraj pozna, vé, da je žalosten, pustoten in kamenit, podveržen verh tega še veliki suši, nemili burji in mnogoverstni uimi, in da, kdor na taki pustoti kaj pridelati hoče, ga ne smejo strašiti ne trud ne stroški. In vendar je iz neplodne pustote te gosp. fajmošter Matija Mužina, verli družbenik krajske in goriške kmetijske družbe, od leta 1835 do 1839 ustvaril ploden in lepo vredjen vert **), kateri je razdeljen v vert za zelenjad itd. in pa v vert za samo sadje, kateremu je okoli 26 sežnjev na dolgo in okoli 18 sežnjev na široko določenih, in iz kterega je krajska družba prejela že večkrat žlahnih hrušk, ki so na ljubljanski sadni razstavi občudovane bile in debelih, lepih nešpelj, kterih cepiči so se zaplodili še tu in tam na Krajskem. Tako je po nevtrudljivem prizadevanji omenjeni gosp. fajmošter pokazal faranom svojim, da tudi iz kamenja zamore človek sadunosen vert ustvariti, če ga je le prava živa volja, in da izgled ta za razširjenje sadjoreje in povikšanje plodnosti pešene zemlje gotovo ne bo ostal brez dobrih nasledkov v okolici tamošnji. Kdo bi bil kadaj mislil, da iz pustote pod Učko goro bo tudi krajska dežela prejela cepiče žlahnih hrušk in nešpelj, ktere razveseljujejo serce vsacega sadjorejca, pa se tudi dobro prilegajo tacim, ki so le „fruges consumere“ vajeni. Slava pridnim gospodarjem vsacega kraja, ki pomagajo sadjoreji na noge, — posebna slava pa še takim, ki pustote preorejajo v verte in množijo celó na kamniti zemlji sadjorejo tako kakor častiti gosp. Mužina!

Iz natoroznanstva.

Od vremena.

(Dalje in konec.)

Kaj pa je Elmov ogenj? Skušnje nas učé, če kaka stvar elektriko dobro vodi, da se je lahko veliko v nji nabere in jo spuša kar je je od več. Posebno pa elektrika tam uhaja, kjer je stvar špičasta, in ponoči je viditi, kakor da bi ogenj iz nje poganjal. — Ko pride megla, ki ima veliko elektrike v sebi, nad bronaste stvari, ki so špičaste, obudi toliko nasprotne elektrike v zgornjem delu te

*) Nr. 5 od „bodeče palme“ nam ni došel. Prosimo ga nam še enkrat poslati, da ga vverstimo temu sestavku v pristavek.

Vred.

**) Kmetijska ljubljanska družba je prejela obris gosp. fajmoštrovega verta na Vranji, kterega so ji pri ti priložnosti poslali, ko so ji odrajtali letni donesek kot družbenik krajske kmetijske družbe. Glavni odbor je naročil vredništvu, naj se castitemu gosp. fajmoštru v „Novicah“ očitna hvala in zahvala izreče za lepo njih prizadevanje o sadjoreji in dobrovoljno podpíranje tudi naše sadjoreje, kar je vredništvo v gori spisanih versticah rado storilo.

Vred.

stvari, da elektrika uhaja, če je vlažen zrak; kadar pa uhaja, je viditi kakor da bi ogenj iz nje švigal. Toraj je Elmov ogenj toliko lepši in toliko večji plamen kolikor več elektrike je v zraku, ker se je po tem več v električnih truplih obudi, pa jo tudi bolj na se vleče, toraj hitreje uhaja in sveti se lepši.

To pa še niso vsi prikazki, ki jih hudo vreme s sabo prinaša. Delajo se tudi vodni in megleni vertinci. Vertincom se menda le zatoraj toliko čudijo in jih hudiču pripisujejo, ker se malokdaj pokažejo; ko pa pridejo, so pa res strašni. Vsak se utegne na deželi kakor tudi po nekterih krajih v mestih prepričati, da vetrovi prah okrog verté, ko se k hudemu vremenu pripravlja. Na to vižo se tudi vertinci delajo, naj si bodo megleni ali vodeni. Včasih se megle nizko vstopijo, dež gré, se bliska in gromí. Kar se v hipu začne megli rep delati, ki gré naravnost proti tlam, ali ga pa vetrovi po strani ženejo. Kadar se tak rep nad vodo naredí, vzdigne dostikrat tudi vodo z vertincom kviško. Zdaj je viditi, kakor da bi šla voda po vertincu v megle, ali pa nazaj iz megle v vodo. Tudi na suhem seže včasih tak meglen vertinec do tal. Po tleh gré z repom sem in tje, kakor da bi pometal. Slišal sem pripovedovati od takega vertinca, ki so ga vidili pri Logatcu na Notrajskem. Ljudje, ki so bili na polji, so kar ostermeli. Žito, ki je požeto po njivah ležalo, je vse razmetal. Jez ga nisem še nikoli vidil; poznajo ga pa tudi pri nas doma. Oče mi pišejo: „Od tistega vertinca tudi nekaj vem. Tako se tudi v naših krajih godí. Od cerkve tje po travnikih je seno vzel. Pa na Kovskem verhu pri Kožuhu ga vzame cel voz pa tudi več; pa sem sam vidil na jezzeru, ko je vodo zavertil, pa jo nesel kviško. Ta reč je taka, ko bi se začudil, bi še zbolel. Mi pravimo, da se „ta hudi“ pritisne.“

Kakor dolgo si človek ne prizadeva natornih prikazkov zapopasti, mu morajo vraže pomagati. Ali pa ni žalostno slišati, da ima „hudič“ še dandanašnji toliko s stvarjenjem po svetu opraviti!

Na Dunaji.

Simon Šubic.

Starozgodovinski pomenki.

Cvetlica Lotos in njeni pomen na noriških rimskih kamnih.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Cveta lotos nobeno drugo verozakonsko častje ne pozna razun egiptovskega in etruškega. Da pa Noričani niso nobeden teh narodov bili, je jasno kot beli dan. Ako pa kdo zamore dokazati egiptičnost ali etruščinost Noričanov, naj izkaže! Pri severnih Slovenih je nadomestoval ta cvet limbar, lilija, kakor Nicolaj Thuri¹⁾ piše: „Sivam Veneris nomine Polabi colebant, quae inter flores nudato corpore lilii ab ore blandule spirabat“. Lelja, ler, limbar je lukova ali čebulja rastlina in je bila Aphroditi posvečena, ktera se je za tega voljo velela *Ἀφροδίτης*²⁾ in luk (čebulja) je bil zaznamek ženskega rodivnega organa, zato se v tem organu čebulja pri egiptiških ženskih mumijah hranjena najde³⁾. Po pomenu imena je lelja nočni cvet, sansk. lila = noč, gerški *λειριον* od *λαρα*, pokriti, zato je tudi bila srebernosjajni mesečni boginji Junoni Lucini, pomočnici porodnic, posvečena⁴⁾.

Na rimskih kamnih se najde pogostoma v družbi figovega listja leljiño perje, tako na adrijanskem kamnu blizo Frohleitena na Štajerskem, na katerem stoji ime Menela, ktera je bila pri Litvanih to, kar indoslavenska Shiva — Čandika — Bhavany — Baba, boginja poroda. Tudi na sekovskih kamenih nahajamo leljiño perje v družbi figovega listja, nad kterim je orel zaznamek Višnu — Radogosta

¹⁾ Nicol. Thurius cap. XI.

²⁾ Athaeneus 15. 681.

³⁾ Kreuzer „Symbolik“ I. 510.

⁴⁾ Kreuzer „Symbol.“ II. 567.